

Gülten Kazgan

TANZİMATTAN 21. YÜZYILA TÜRKİYE EKONOMİSİ

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

eceği yaşayacak olan A. A. Emir'e

İçindekiler

- ix Kısaltmalar
- xi Tablolar
- xiii Grafikler
- xv Önsöz
- xvii 2. Baskıya Önsöz
- xtx 4. Baskıya Önsöz
- 1 Giriş
- 11 Birinci Kısım
- Kapitülasyonlardan Ulusal Ekonomiye
- Ulusal Ekonomiden Küreselleşmeye Geçiş
- 13 BİRİNCİ BÖLÜM Küreselleşen Kapitalizm ve Osmanlı Ekonomisinin Yarı Sömürgeleşmesi:
- 18. Yüzyıl Sonundan Birinci Dünya Savaşı'na
- 13 I. Avrupa Ticari Kapitalizminin Kapitülasyonlarıyla Osmanlı Pazarına Girişi
- 16 II. Sanayi Devrimi Karşısında Osmanlı
- 19 III. Küreselleşme Sürecine Osmanlı'nın "Reform"larla Eklemlenmesi
- 31 IV. Gelişen Çelişkiler, Yenileşen Kurumlar ve Tepkiler
- 39 İKİNCİ BÖLÜM Ulusçu Tepki: Ulus-Devlet ve Ulusal Ekonomi İnşa Etme ve Milli Burjuva/Girişimci Yetiştirme
- 39 I. Ulusçuluğu Hazırlayan Koşullar
- 41 II. Çalkantılı Bir Ortamda Eskiye Tasfiye ve Yeni Ekonominin Temellerini Atma
- 44 III. Yarı-Sömürgeleştirilen Kurumların Tasfiyesi
- 51 IV. Ulusal Ekonomiye Yeniden Yapılandırma ve Kurumlaştırma
- 73 V. 1923-1948 Döneminde Ekonomik Gelişme ve Başarı Göstergeleri
- 66 ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Denetimli Sermaye İthaliyle Uluslararası Ekonomiye Katılma: 1947-1975
- 78 I. İkinci Dünya Savaşı Sonrasında Kurulan Uluslararası Sisteme Katılım

- 369 ONİKİNCİ BÖLÜM Ulus-Devlet Politikalarıyla Küreselleşme Politikaları Arasında Tarihsel Bir Karşılaştırma
- 370 I. ABD'nin Mal, Hizmet ve Sermaye Hareketlerini Serbestleştirmede Vizyonu ve Hedefleri
- 371 II. İki Temel Model Arasında Stratejik Yönetimdeki Farkları Vizyon, Amaçlar ve Politikalar
- 381 III. İki Temel Modelle İlgili Ekonomik Göstergelerin Karşılaştırılması
- 392 IV. İki Modelin Kendinden Sonraya Devrettiği Miras
- 401 Üçüncü Kısım
21. Yüzyıl Başında Türkiye Ekonomisi
- 403 ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM 21. Yüzyıla Girenken Krizle Küçülme (1999-2002) ve IMF Denetiminde Sanal Büyüme (2003-2007)
- 405 I. 1999-2002 Arasında Ekonomide Üç Kriz Yılı
- 431 II. 2002 Sonrası Dönemde Dikkat Çekilmesi Gereken Değişiklikler
- 434 III. 2003-2007 Arasında Ekonominin Genel Görünümü
- 443 IV. Ekonomi Politikaları ve IMF
- 451 ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM 21. Yüzyılda Bölgeselleşme Sürecine Türkiye'nin Katılması
- 452 I. Türkiye'nin Dış İlişkilerinde Farklı Bölgelerin Payları
- 456 II. Türkiye'nin AB'yle "Politiko-Ekonomik" İlişkileri
- 476 III. Karadeniz Ekonomik İşbirliği ve Beklentiler
- 481 IV. ECO Çerçevesinde İlişkiler
- 485 V. Türkiye'nin Ortadoğu'daki Coğrafi Alanında Karşılaştığı Politiko-Ekonomik Sorunlar
- 493 ONBEŞİNCİ BÖLÜM Yarına Bakış: 2009-2020
- 494 I. Önümüzdeki Çözüm Bekleyen En İvdi Sorunlar
- 503 II. 2010 Sonrası Yıllara Bakış: 2010-2020
- 509 III. Siyasal Güç Kavramları ve Getirebileceği Sorunlar
- 511 Kaynakça
- 525 Konu Dizini
- 557 Kişi Dizini

Kısaltmalar

- AB : Avrupa Birliği
- AET : Avrupa Ekonomik Topluluğu
- AFL-CIO : Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu
- AGSK : Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği
- AGSP : Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası
- AGÜ : Az Gelişmiş Ülke
- AİK : Akdeniz İçin İşbirliği
- AT : Avrupa Topluluğu
- ATO : Ankara Ticaret Odası
- AP : Avrupa Parlamentosu
- BAB : Batı Avrupa Birliği
- BDDK : Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
- BDT : Bağımsız Devletler Topluluğu
- BOP : Büyük Ortadoğu Projesi
- BYKP : Beş Yıllık Kalkınma Planı
- CİB : Cari İşlemler Bilançosu
- ÇUŞ : Çok Uluslu Şirket
- DB : Dünya Bankası
- DÇM : Döviz Çevrilebilir Mevduat
- DGD : Doğrudan Gelir Desteği
- DP : Demokrat Parti
- DTH : Döviz Tevdiat Hesapları
- DTÖ : Dünya Ticaret Örgütü (WTO)
- EBK : Et-Balık Kurumu
- ECO : İktisadi İşbirliği Örgütü
- EFTA : Avrupa Serbest Ticaret Alanı
- EURO : Avrupa Ortak Para Birimi
- G-7 : Grup-7 Devletleri (Japonya, Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya, Kanada, ABD)
- GATT : Genel Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Anlaşması
- GB : Gümrük Birliği
- GOÜ : Gelişmekte Olan Ülkeler
- HSBC : Hong Kong-Şangay Bankası Şirketi
- IBRD : Uluslararası Yeniden-Yapılanma ve Kalkınma Bankası (DB)

IDA	: Uluslararası Kalkınma Kurumu
IFC	: Uluslararası Finansman Şirketi
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
İİBK	: İş ve İşçi Bulma Kurumu
İSO	: İstanbul Sanayi Odası
KEİ	: Karadeniz Ekonomik İşbirliği
KİGEM	: Kamu İşletmelerini Geliştirme Merkezi
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsü
KKBG	: Kamu Kesimi Borçlanma Gereği
KOB	: (AB'ye) Katılma Ortaklığı Belgesi
KOBİ	: Küçük-Orta Boy İşletme
LIBOR	: Londra Bankalararası Faiz Hattı
NAFTA	: Kuzey Amerika Serbest Ticaret Alanı
OGT	: (AB'nin) Ortak Gümrük Tarifesi
OGÜ	: Orta Gelirli Ülkeler
ORÜS	: Orman Ürünleri Sanayii
OTP	: (AB'nin) Ortak Tarım Politikası
ÖİB	: Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
ÖYK	: Özelleştirme Yüksek Kurulu
RKE	: Reel Kur Endeksi
SAGP	: Sann Alma Gücü Paritesi
SCF	: Fransız Çimento Şirketi
SEK	: Süt Endüstri Kurumu
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TEAŞ	: Türkiye Elektrik A.Ş.
TEDAŞ	: Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.
TEFE	: Topran Eşya Fiyatları Endeksi
TERK	: Tartılı Efektif Reel Kur
TMSF	: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TÜFE	: Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UP	: (AB'ye verilen) Ulusal Program
YİD	: Yap-İşlet-Devret
Yİ	: Yap-İşlet
YTL	: Yeni Türk Lirası

Tablolar

52	Tablo 1	: Osmanlı Büyük İmalat Sanayinin Dağılımı: 1915
75	Tablo 2	: Türkiye'nin Başlıca Kalkınma Göstergeleri: 1889-1948
93	Tablo 3	: Türkiye'nin Başlıca Kalkınma Göstergeleri: 1950-1976
106	Tablo 4	: Krize Gidiş Yolunda Ekonominin Göstergeleri: 1975-1979
133	Tablo 5	: Türkiye'nin Başlıca Ekonomik Göstergeleri: 1980-1998
168	Tablo 6	: Türkiye'de Sermaye Akımları: 1982-1999
182	Tablo 7	: Türkiye ve OGÜ'de Küreselleşme Göstergeleri: 1990 ve 1990'lı Yılların Sonu
197	Tablo 8	: Türkiye ve Bazı OGÜ ile İsviçre'de Kamu Geliri ve Harcamalarının GSYİH'de Payı ve Harcamalarda Bazı Kalemler: 1995
217	Tablo 9	: Reel Efektif Tartılı Kur: 1978-1999
266	Tablo 10	: Türkiye'de Tarım Ticaret Hadleri: 1988-1999
279	Tablo 11	: Döviz Rezervleri ve Dövizle Ödeme Gereklileri: 1984-1998
300	Tablo 12-a	: Türkiye'nin Büyüme Göstergeleri: Alt ve Üst OGÜ'yle Karşılaştırma (1980'li ve 1990'lı Yıllar)
302	Tablo 12-b	: Türkiye'nin Kişi Başına Reel Gelir Artışı: Bazı Başarılı Ülkelerle Karşılaştırma: 1950-1998
307	Tablo 13	: Türkiye'de ve OECD Ülkelerinde İşgücü Veriminde Yıllık Ortalama Değişim: 1957-1994
311	Tablo 14	: Tarımda Büyümeye İlişkin Göstergeler
323	Tablo 15	: Gelir Katmanlarına ve Bölgelere Göre Türkiye'de Gelir Dağılımı: 1987-1994
328	Tablo 16	: İşsizlik ve Değişimi, Çocuk ve Kadın İstihdamı: 1987 ve 1997
333	Tablo 17	: Türkiye'den Dış Dünyaya Doğrudan Yatırımlar: 1980-1996 Yılları Toplamı
339	Tablo 18	: Nüfusun Demografik ve İşgücü Olarak Özellikleri: 1990, 1994 ve 2000

- 340 Tablo 19 : Nüfus Dinamiği, Eğitim ve Sağlık: Türkiye ve GÜ (1980, 1990'lı ve 2000'li Yıllar)
- 343 Tablo 20 : Nüfusun Eğitim Durumu: 1990 ve 2006 (6 + Yaş Nüfusu)
- 354 Tablo 21a : SPG'de Bölgesel Gelir Dağılımı: 2007
- 355 Tablo 21b : Türkiye'de ve AB'nin Akdenizli Üyelerinde Gini Katsayısı Endeksleri: 2000-2005
- 407 Tablo 22 : Temel Ekonomik Göstergeler: 1998-2002
- 409 Tablo 23 : İşsizlik Oranı, İmalat Sanayinde İstihdam Kapsamı: 1997-2002
- 435 Tablo 24 : Temel Ekonomik Göstergeler: 2003-2007
- 436 Tablo 25 : Harcamaların ve Üretim Faaliyetlerinin Reel GSYİH Büyüme Oranına Katkıları: 2002-2006
- 437 Tablo 26 : Yurtiçi Tasarruflar, Yatırımlar ve Kurumlar Dengesi: GSMH'de Pay: 2002-2006
- 442 Tablo 27 : İstihdam Edilenler ve İşsizler: 2003-2007
- 442 Tablo 28 : Özel İmalat Sanayinde Üretim ve İstihdam: 2000-2007
- 445 Tablo 29 : AB'de, Türkiye'de ve Diğer Orta Gelirli Ülkelerde Gümrük Tarifesi Oranları: 2005
- 448 Tablo 30 : Dış Ticaretin Bağlantılı Temel Göstergeler
- 453 Tablo 31 : Türkiye'nin Dış Ticaretinde Bölgelerin Payları: 2003-2007

Grafikler

- 160 Grafik 1 : CİB Döviz Gelir ve Giderleri'nin GSMH'ye Oranı: 1984-1999
- 169 Grafik 2 : Türkiye'de Sermaye Hareketleri ve CİB Dengesi: 1982-1999
- 174 Grafik 3 : Toplam Sermaye Hareketleri - Net Hata Noksan: 1984-1999
- 200 Grafik 4 : Kamu Kesimi Borçlanma Gereği ve Toplam Faiz Ödemelerinin GSMH'de Payı: 1980-1999
- 201 Grafik 5 : İç ve Dış Borç Toplamının GSMH'deki Payı ve Fiyat Artış Hızı: 1980-1999
- 202 Grafik 6 : Mali Göstergeler (GSMH'deki Payları) ve Fiyat Artış Hızı: 1980-1999
- 207 Grafik 7 : Reel Faiz Haddi - Toplam Sermaye Hareketleri: 1980-1999
- 211 Grafik 8 : Reel Faiz Haddi - Toplam Borç Stoku/GSMH: 1989-1999
- 215 Grafik 9 : Reel Kur - Toplam Sermaye Hareketleri: 1980-1999
- 216 Grafik 10 : Reel Kur - CİB Dengesi: 1980-1999
- 263 Grafik 11 : Reel Asgari Ücret Endeksi: 1990-1999
- 264 Grafik 12 : Reel Ücret Endeksi: 1990-1999
- 265 Grafik 13 : Özel İmalat Sanayinde Üretim, Üretkenlik ve Birim Ücret Endeksleri
- 267 Grafik 14 : Fiyat Artış Hızı - İç Kaynak Dengesi: 1980-1998
- 268 Grafik 15 : Fiyat Artış Hızı ve M2Y / GSMH Oranı: 1980-1998
- 271 Grafik 16 : Fiyat Artış Hızı - Toplam Sermaye Hareketleri (net): 1980-1998
- 305 Grafik 17 : Türkiye'de Sermaye Hareketleri, CİB Dengesi ve Büyüme: 1982-1999
- 317 Grafik 18 : Toplam Sermaye Hareketleri'nin Dağılımı: 1980-1999